

Urząd Miejski w Pruchniku

**Program usuwania i unieszkodliwiania
odpadów zawierających azbest z terenu
gminy Pruchnik**

na lata 2012-2032

Pruchnik 2012

Spis treści:

1. WSTĘP

- 1.1 Ogólna charakterystyka Gminy Pruchnik
- 1.2 Cele i zadania programu

2. REGULACJE PRAWNE W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

- 2.1 Regulacje ustawowe
- 2.2 Akty wykonawcze

3. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ ODDZIAŁYWANIA NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

- 3.1 Występowanie i zastosowanie azbestu
- 3.2 Szkodliwość azbestu dla zdrowia człowieka
- 3.3 Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest
 - 3.4.1 Użytkowanie wyrobów zawierających azbest
 - 3.4.2 Usuwanie wyrobów zawierających azbest
 - 3.4.3 Transport wyrobów zawierających azbest

4. INWENTARYZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY PRUCHNIK

- 4.1 Przebieg procesu inwentaryzacji na terenie Gminy Pruchnik
- 4.2 Wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji
- 4.3 Wykaz firm zajmujących się utylizacją wyrobów zawierających azbest

5. PODSUMOWANIE

6. LITERATURA

7. PRZYPISY

8. ZAŁĄCZNIKI

1. WSTĘP

Od roku 1997 na terenie Polski obowiązuje zakaz produkcji, handlu oraz stosowania wyrobów zawierających azbest wprowadzony ustawą z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 1997 nr101, poz.628 z późn. zm.).

W następnych latach wprowadzono szereg kolejnych aktów prawnych regulujących kwestie związane z postępowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej 14 lipca 2009 roku przyjęła „Program oczyszczania kraju z azbestu 2009-2032”.

Głównym celem programu usuwania i unieszkodliwiania azbestu na terenie Gminy Pruchnik jest doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest oraz ich bezpieczne składowanie i prawidłowe unieszkodliwienie.

Realizacja zadań przewidzianych w tym „Programie...” wymaga zaangażowania administracji publicznej i różnych instytucji działających na trzech poziomach:

- centralnym: Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki, Główny Koordynator "Programu ..." (w strukturze ministerstwa)
- wojewódzkim: wojewoda, samorząd województwa,
- lokalnym: samorząd powiatowy, samorząd gminny.

Gmina Pruchnik wychodząc naprzeciw rozwiązaniu problemu likwidacji azbestu, wykonała inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na terenie gminy, a także przystąpiła do opracowania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Pruchnik na lata 2012-2032”.

Do zadań samorządu gminy należy:

1. Uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami.
2. Przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycje azbestu.
3. Współprace z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem.
4. Przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań Programu.

Zadaniem niniejszego opracowania jest uświadomienie i edukowanie na temat szkodliwości azbestu oraz sposobów jego bezpiecznego usuwania i unieszkodliwiania.

1.1 Ogólna charakterystyka Gminy Pruchnik

Pruchnik jest gminą miejsko-wiejską. Od 1 stycznia 2011 roku po 75 latach odzyskał prawa miejskie na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 2010 roku w sprawie ustalenia granic i nazw gmin oraz siedzib ich władz, ustalenia granic niektórych miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (Dz. U. z 2010r., nr138, poz.929.).

Gmina Pruchnik położona jest we wschodniej części województwa podkarpackiego, 35km na wschód od stolicy województwa Rzeszowa, ok. 20km na południe od Jarosławia, w odległości 60km od granicy wschodniej i 120km od granicy południowej. Przez gminie przebiega droga krajowa nr881 wiodąca z Łańcuta w kierunku Żurawicy i dalej do Przemyśla. Podstawową sieć gminy tworzą drogi:

- wojewódzkie- 8,76km
- powiatowe -41,84km
- gminne-46km

Pruchnik usytuowany jest na pograniczu Pogórza Dynowskiego i Pogórza Rzeszowskiego. Wchodzi w skład powiatu jarosławskiego. W gminie największym ciekim wodnym jest rzeka Mleczka, wpadająca do najdłuższego dopływu Sanu –Wisłoka. Przez gminie przepływają również dwa potoki Jodłówka i Rzeplin. Na naszym terenie występują wody lecznicze chlorkowo-sodowe.

Gmina Pruchnik ma klimat zmienny, charakterystyczny dla trzech obszarów klimatycznych, krzyżujących tutaj swoje wpływy:

- Nizinnego regionu Kotliny Sandomierskiej
- Podgórskiego, który ma dominujący wpływ na warunki pogodowe omawianej gminy
- Górskiego

Klimat Pogórza Dynowskiego jest bardzo specyficzny, ze względu na następujące po sobie, często w bardzo krótkim czasie, zmiany pogodowe. Zimy nadchodzące ze wschodu bywają wyjątkowo surowe, bądź wyjątkowo łagodne. Lato, które przychodzi z południa jest upalne z niewielką ilością burz i opadów, albo chłodne i zachmurzone. ¹

¹ A. Gilewicz: J. Różański: Przemyśl i okolice, Warszawa 1964.

Gmina Pruchnik położona jest z dala od głównych ośrodków przemysłowych województwa i dlatego tutejsze powietrze jest słabo skażone pyłami, gazami przemysłowymi, zwłaszcza latem, kiedy nie prowadzi się ogrzewania mieszkań.

Na tym obszarze występuje duże zróżnicowanie terenu. Dominują przede wszystkim pola uprawne. Główne masywy zieleni to niewielkie obszary zadrzewień śródpolnych, parki i ogrody podworskie, cmentarze, zadrzewienia przydrożne oraz sady występujące na przychaciach sieci osadniczej. Wsie położone są głównie wzdłuż dolin potoków.²

Południowy obszar gminy stanowią tereny o atrakcyjnych walorach turystycznych, sprzyjających uprawianiu turystyki pieszej, rowerowej, konnej, a w okresie zimy sportów zimowych. Tereny leśne obfitują w rzadką florę i faunę, stwarzając idealne warunki dla rozwoju myślistwa.

źródło: www.pruchnik.com.pl

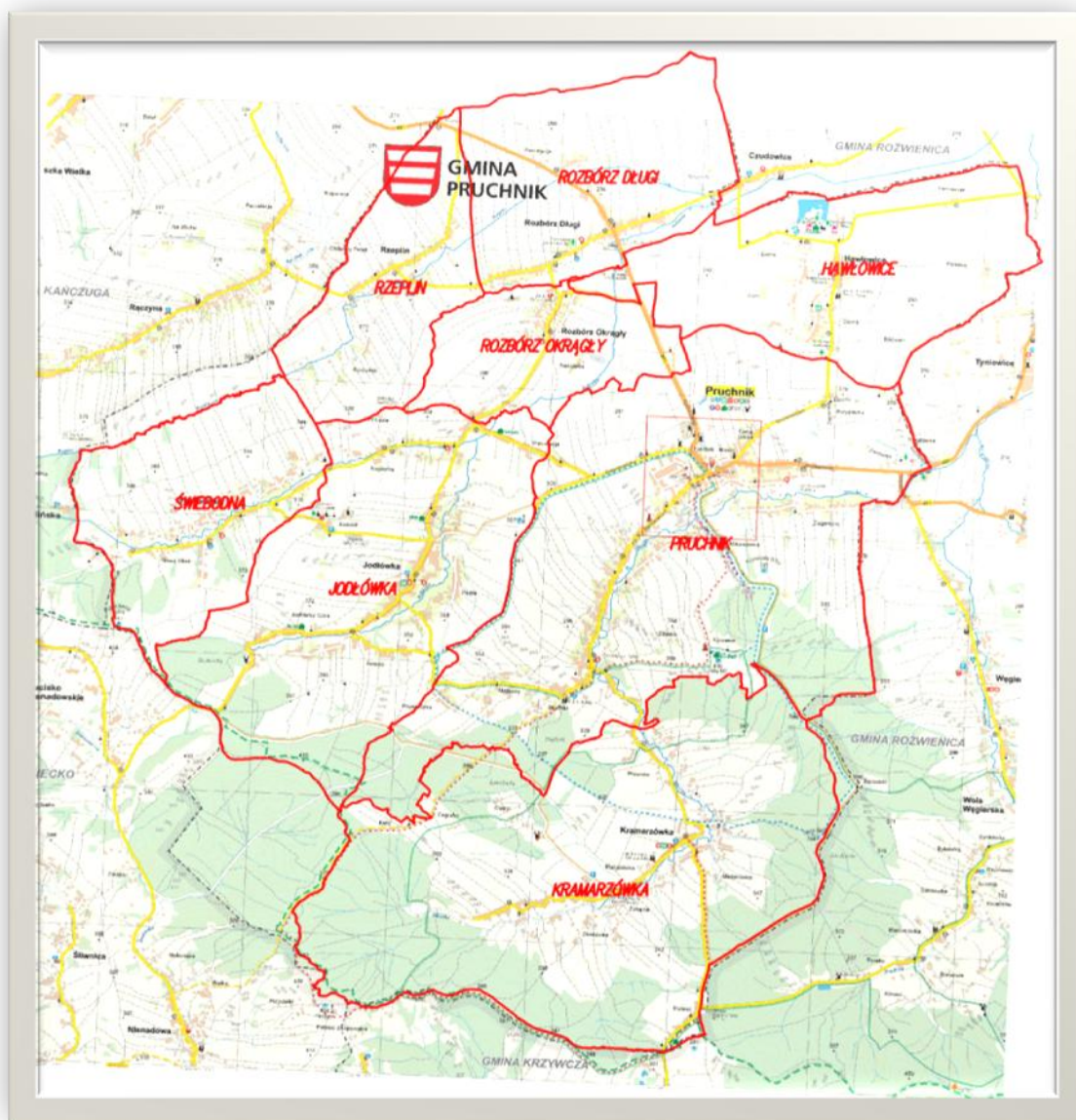
Ogólna powierzchnia gminy Pruchnik wynosi 8031,39km², tj. 7,7% powierzchni powiatu jarosławskiego, jest 5 gminą pod względami powierzchni w powiecie. Na terenie gminy Pruchnik zamieszkuje ok.10 tys. mieszkańców.

Gmina Pruchnik leży w obrębie Przemysko-Dynowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (pełni funkcje otuliny Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego).

² Kubal G. „W gminie Pruchnik” Krosno 1999.

W skład gminy wchodzi 8 miejscowości, które w podziale administracyjnym tworzą 7 sołectw:

- Miasto Pruchnik (podział na 2 osiedla: Pruchnik Dolny i Pruchnik Górny)
- Kramarzędka
- Jodłówka
- Hawłowice
- Rozbórz Długi
- Rozbórz Okrągły
- Świebodna
- Rzeplin

źródło: Urząd Miejski w Pruchnik

1.2 Cele i zadania programu

W dzisiejszych czasach każda gmina chce posiadać czyste i nie skażone środowisko co sprzyja ogólnej poprawie wizerunku gminy jak i pozytywnie oddziałuje na jej mieszkańców. Dlatego gmina opracowując program usuwania i unieszkodliwiania azbestu na terenie gminy Pruchnik za główny cel postawiła sobie doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest oraz ich bezpieczne składowanie i prawidłowe unieszkodliwienie.

Do celów szczegółowych należy:

1. Inwentaryzacja obiektów zawierających azbest.
2. Zapoznanie mieszkańców z procedurami usuwania, zabezpieczania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych.
3. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu dla zdrowia człowieka i środowiska.
4. Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terenie Gminy.
5. Zapoznanie i pomoc mieszkańcom gminy w pozyskiwaniu środków finansowych na zadania związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Ogólnym zadaniem programu jest określenie warunków usuwania wyrobów zawierających azbest. W programie zawarte zostały:

1. Oszacowane ilości wyrobów azbestowych.
2. Propozycje odnośnie udzielania przez samorząd pomocy mieszkańcom w realizacji programu.

Pomoc mieszkańcom ma na celu zachęcenie ich do usuwania azbestu a także zmniejszenia ryzyka związanego z nieprawidłowym postępowaniem podczas prac związanych w razie demontażu azbestu.

2. REGULACJE PRAWNE W ZAKRESIE UŻYTKOWNIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

2.1 Regulacje ustawowe

1. *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane* (Dz. U. Nr 156, poz. 1118 z 2006 r.) zgodnie z art. 30 ust. 3 stanowi: Właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować: zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub dóbr kultury, pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych, wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.
2. *Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. Nr 3, poz. 20 z 2004 r. z późn. zm.). Ustawa zakazuje wprowadzania na obszar kraju azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.
3. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. Nr 129, poz. 902 z 2006 r. z późn. zm.). Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek składania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, a także osoby prawne stosownych informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym również azbest)
4. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach* (Dz. U. Nr 39, poz. 251 z 2007 r.). Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek uzyskania przez wytwórcę odpadów niebezpiecznych (wykonawcę prac usuwania wyrobów zawierających azbest) zatwierdzenia – przez właściwego wojewodę lub starostę – programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest).

5. *Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 z późn. zm.)*
6. *Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr. 199, poz. 1671 z późn. zm.)*
7. *Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11/2001, poz. 84, z późn. zm.)*

2.2 Akty wykonawcze

1. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206)* zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych poniżej grupach i podgrupach z odpowiednim przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest,
- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych,
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierających niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

2. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833)* określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest:

a). pyły zawierające azbest chryzotylowy oraz pyły zawierające azbest chryzotylowy i inne minerały włókniste oraz pyły zawierające inne minerały włókniste, z wyjątkiem krokidolitu

- pył całkowity – 1,0 mg/m³

- włókna respirabilne – 0,2 mg/m³

b) pyły zawierające krokidolit

- pył całkowity – 0,5 mg/m³

- włókna respirabilne – 0,2 mg/m³

3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 1, poz. 12) określa limity stężenia azbestu w powietrzu.

Wartości odniesienia dla azbestu wynoszą odpowiednio:

- dla 1 godziny – 2 350 włókien/m³

- dla roku kalendarzowego – 250 włókien/m³

4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549). Określa m.in. wymagania dotyczące składowania odpadów zawierających azbest.

5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126) określa zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa lub zdrowia ludzi.

6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz. 2771). Rozporządzenie określa m.in. obowiązki pracodawcy przy prowadzeniu prac w kontakcie ze szkodliwymi substancjami (w tym z azbestem).

7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 73, poz. 645).

Rozporządzenie określa m.in. obowiązki wykonywania badań właściwych dla prowadzenia prac z czynnikami szkodliwymi (w tym azbest).

8. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska* (Dz. U. Nr 260, poz. 2176). Rozporządzenie określa jednostkowe stawki opłat za:

a). gazy lub pyły wprowadzane do powietrza

- azbest 298,78 zł/kg

b). umieszczenie odpadów na składowisku:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy 43,44 zł/Mg

- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu 43,44 zł/Mg

- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowo-cementowych 43,44 zł/Mg

- 10 11 81* - odpady zawierające azbest 43,44 zł/Mg

- 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi 43,44 zł/Mg

- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest 43,44 zł/Mg

- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest 43,44 zł/Mg

- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest 0,00 zł/Mg

- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest 0,00 zł/Mg

9. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 października 2008 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska* (Dz. U. z 2008 r. Nr 196, poz. 1217). Rozporządzenie określa jednostkowe stawki opłat za:

a) gaz lub pyły wprowadzane do powietrza

- azbest 315,80 zł/kg

b) umieszczenie odpadów na składowisku:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy – 45,91 zł/Mg

- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu – 45,91 zł/Mg

- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowo – cementowych – 45,91 zł/Mg

- 10 11 81* - odpady zawierające azbest – 45,91 zł/Mg

-15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi – 45,91 zł/Mg

- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest – 45,91 zł/Mg

- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest – 45,91 zł/Mg

- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest – 0,00 zł/Mg

- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – 0,00 zł/Mg

10.Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U Nr 124, poz. 1033) określa termin oraz formę składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

11.Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. Nr 8 poz.31). Rozporządzenie wprowadza obowiązek inwentaryzacji przez właściciela lub zarządzającego (osobę fizyczna) miejsc, gdzie był lub jest wykorzystywany azbest – oraz składania corocznie stosownych informacji do właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Osoby prawne składają sprawozdania do marszałka województwa.

3. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ ICH ODZIAŁYWANIE NA ZDROWIE CZŁOWIEKA NA TERENIE GMINY PRUCHNIK

3.1 Występowanie i zastosowanie azbestu

Azbest jest włóknistym materiałem nieorganicznym (w wielu państwach znany pod nazwą lnu kamiennego lub bawełnianego kamienia). Do jego największych zalet zalicza się duża odporność na wysokie temperatury. Po nagrzaniu do 350°C odporność mechaniczna włókien azbestu spada o 20% (powoduje to usunięciem części wody). Zaś po przyjęciu wody z wilgotnego otoczenia wraca do poprzedniego stanu. Dopiero temperatura ponad 700°C powoduje całkowite odparowanie wody i nieodwracalne zniszczenie materiału (włókna tracą elastyczność i zaczynają się kruszyć).³

Odporność azbestu na działanie czynników chemicznych sprawiły iż stał się on powszechnie wykorzystywanym surowcem w Polsce. Również i na terenie gminy Pruchnik azbest był szeroko stosowany przede wszystkim w budownictwie. Głównie służył do pokryć dachowych w dużej mierze budynków gospodarczych, w mniejszych domów mieszkalnych.

Najważniejszymi zastosowaniami azbestu są:

- wyroby azbestowo-cementowe produkowane z azbestu chryzotylowego i amfibolowych, takie jak: pokrycia dachowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne zawierające od 10 do 35% azbestu,
- wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych oraz ubrań i tkanin ognioodpornych. Zawierają one w zależności od przeznaczenia od 70 do 100% azbestu, głównie chryzotyłu,
- wyroby uszczelniające tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione,
- wyroby cierne takie jak: okładziny cierne i taśmy hamulcowe stosowane do różnego typu hamulców,
- wyroby tekstylne: sznury i maty,
- wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe, zawierające od 20 do 40% azbestu.

³ Katarzyna Wangin Ładny Dom, marzec 2000/ <http://www.azbeststop.pl>

Produkcja płyt azbestowo-cementowych rozpoczęła się w Polsce w 1907r. w Krakowie. Następnie w Lublinie i w Ogrodzieńcu. Jedną stosowanie azbestu na szeroką skalę na terenie Polski w budownictwie nastąpiło w latach 60-tych. Natomiast została zakazana ustawą z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów azbest (Dz. U. Nr 101, poz. 628 z 1997r. i Nr 156 z 1997 r.). Zgodnie z ustawą, w Polsce do 28 września 1998 r. została całkowicie zakończona produkcja płyt azbestowo-cementowych. Natomiast od 28 marca 1999r. obowiązuje zakaz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Wyjątek stanowią wyroby z zawartością azbestu, które nie posiadają jeszcze swoich zamienników ze względu na ekstremalne warunki pracy.

3.2 Szkodliwość azbestu dla zdrowia człowieka

Chorobotwórcze działanie azbestu występuje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu (oznacza to, że dopóki włókna nie są uwolnione do powietrza nie stanowią zagrożenia dla zdrowia). Włókna azbestu przenikają do dolnych dróg oddechowych, wbijają się do płuca gdzie pozostają i w wyniku wieloletniego drażnienia komórek wywołują nowotwory. Azbest może być także obecny w wodzie, napojach i pokarmach, skąd przenika do organizmu człowieka. Jednak nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest dostający się do organizmu drogą pokarmową jest szkodliwy dla zdrowia.

Azbest dobrze zabezpieczony i nieuszkodzony nie stanowi zagrożenia. Azbest staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub jakiegokolwiek uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie i każda inna obróbka).

Naturalne źródła emisji włókien azbestowych w praktyce mają mniejsze znaczenie niż źródła związane z działalnością człowieka. Obecnie po zaprzestaniu produkcji wyrobów zawierających azbest tymi źródłami są:

- niewłaściwie składowane odpady azbestowe, w tym tzw. dzikie wysypiska, szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach,
- użytkowanie wyrobów azbestowych, co w konsekwencji prowadzi do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym w wyniku: korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych, ścierania tarcz sprzęgłowych i hamulcowych,

- niewłaściwe usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest,
- urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacje zawierające azbest. Są to źródła występujące wewnątrz pomieszczeń. Stosowanie wyrobów azbestowych, a w konsekwencji możliwość uwalniania włókien azbestu do środowiska, spowodowało wzrost zainteresowania zdrowotnymi skutkami środowiskowej ekspozycji na azbest.

Doniesienia kliniczne i epidemiologiczne sugerują, że z azbestem może być również związane występowanie innych nowotworów: krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajników oraz chłoniaków. Jednak zwiększenie ryzyka w tych grupach nowotworów należy postrzegać jedynie jako prawdopodobne.

Analizując szkodliwość azbestu i jego wpływ na organizm ludzki należy pamiętać, iż azbest jest praktycznie niezniszczalny, zaś groźny dla zdrowia ludzi jest wtedy, gdy jego elementarne włókna znajdują się we wdychanym powietrzu. Azbest zabezpieczony w sposób uniemożliwiający uwolnienie się włókien do powietrza nie stanowi żadnego zagrożenia dla zdrowia.

3.3 Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

Poniższe procedury są przewodnikiem dla osób i instytucji uczestniczących w procesach unieszkodliwiania azbestu i skupiają się na procedurach dotyczących demontażu eternitu. Dotyczą one głównie właścicieli, zarządców posesji oraz postępowania i transportu związanego z utylizacją wyrobów azbestowych.

Grupa I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Grupa II. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest - wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz oczyszczeniem obiektu (terenu) instalacji.

Grupa III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Grupa IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

3.4.1 Użytkowanie wyrobów zawierających azbest

Dnia 18 września 2010 r. zmianie uległy przepisy rozporządzenia w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (*zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z 5 sierpnia 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest; Dz. U. nr 162, poz. 1089*).

Na właścicielu, użytkowniku wieczystym lub zarządcy nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, spoczywa w dalszym ciągu obowiązek przeprowadzania kontroli stanu tych wyrobów w terminach wynikających z oceny stanu tych wyrobów. Z przeprowadzonej okresowej kontroli należy sporządzić ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Jednak obecnie wystarczające jest sporządzenie jej wyłącznie w jednym egzemplarzu, zamiast dwóch, jak to było dotychczas. Właściciel, użytkownik

wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, mają obowiązek przechowywania oceny łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej. Dla budynków oraz obiektów budowlanych niebędących budynkami, dla których jest prowadzona książka obiektu budowlanego, ocena powinna być dołączona do książki obiektu budowlanego. Równocześnie został usunięty zapis dotyczący obowiązku przekazania oceny (dotychczas wymaganego drugiego egzemplarza) właściwemu organowi nadzoru budowlanego.

W celu bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest nadal należy:

- wyroby niezakwalifikowane do wymiany w ocenie, o której mowa wcześniej, zabezpieczyć poprzez zabudowę (zamknięcie) przestrzeni, w której znajdują się wyroby zawierające azbest szczelną przegrodą bez naruszania samego wyrobu lub pokrywanie wyrobów albo powierzchni zawierających azbest szczelną powłoką z głęboko penetrujących środków wiążących azbest, posiadających odpowiednią aprobatę techniczną,
- wyeliminować jakąkolwiek obróbkę mechaniczną przy pracach zabezpieczających.

3.4.2 Usuwanie wyrobów zawierających azbest

Wyroby zawierające azbest, które po przeprowadzeniu wskazanej powyżej oceny zostały zakwalifikowane do wymiany na skutek nadmiernego zużycia lub uszkodzenia, powinny zostać usunięte. Obowiązek ten spoczywa na właścicielu, użytkowniku wieczystym lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest. Usuwane wyroby należy zastąpić wyrobami niezawierającymi tego surowca.

Podczas usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsc ich występowania wykonawca ma obowiązek:

- izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska,

- ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska,
- umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o treści „Uwaga! zagrożenie azbestem”, a w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit - „Uwaga! Zagrożenie azbestem - krokidolitem”,
- zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska,
- zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelniania otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
- codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro,
- izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit,
- stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego, przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń,
- zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicielami z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Oznaczenia zagrożenia azbestem

źródło: www.bazaazbestowa.pl

źródło: www.bazaazbestowa.pl

Usuwanie wyrobów zawierających azbest prowadzi się w sposób uniemożliwiający jego emisję do środowiska oraz powodujący zminimalizowane pylenie poprzez:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy, w miejscach prowadzonych prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit,
- codzienne zabezpieczenie zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowanie na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu.

3.4.3 Transport wyrobów zawierających azbest

Do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest stosuje się odpowiednio przepisy o przewozie towarów niebezpiecznych. Za odpady zawierające azbest uważa się odpady zaliczane do odpadów niebezpiecznych w rozumieniu przepisów *ustawy z 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. nr 39, poz. 251 ze zm.)*. Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, dla których przepisy o transporcie towarów niebezpiecznych nie ustalają szczególnych zasad przewozu, należy przeprowadzać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska, w szczególności poprzez:

- szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1000 kg/m³,
- zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³,

- szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie,
- utrzymanie w stanie wilgotnym odpadów zawierających azbest w trakcie ich przygotowania do transportu,
- odpowiednie oznakowanie opakowań,
- magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Przed załadowaniem przygotowanych odpadów zawierających azbest środek transportu powinien być oczyszczony z elementów umożliwiających uszkodzenie opakowań w transporcie. Ładunek odpadów z azbestu należy umocować w taki sposób, aby w transporcie nie był narażony na wstrząsy, przewracanie lub wypadnięcie z pojazdu. Pamiętaj, że od 18 września 2010 r. odpady zawierające azbest mogą być składowane nie tylko na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk innych niż niebezpieczne i obojętne, ale również na podziemnych składowiskach odpadów niebezpiecznych.

4. INWENTARYZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY PRUCHNIK

4.1 Przebieg procesu inwentaryzacji na terenie Gminy Pruchnik

Inwentaryzacja wyrobów azbestowych na terenie Gminy Pruchnik została przeprowadzona w dniach od 17.07.2012 do 30.08.2012 roku. Osoby odpowiedzialne za przeprowadzenie inwentaryzacji posiadały imienne upoważnienia do przeprowadzenia inwentaryzacji na terenie Gminy Pruchnik, które były okazywane na żądanie właścicielom nieruchomości, na terenie których dokonywano inwentaryzacji materiałów azbestowych. Inwentaryzacja polegała na ocenie budynków znajdujących się w poszczególnych sołectwach w gminie z uwzględnieniem budynków na mieszkalne, gospodarcze, przemysłowe, publiczne oraz inne. Inwentaryzacja obejmowała pomiar powierzchni, ocenę stanu technicznego, oraz usytuowanie wyrobu z azbestu. Dla bardziej precyzyjnego oszacowania powierzchni azbestu zastosowanego jako pokrycie dachowe ustalano przybliżony spadek połaci dachowych i ich liczbę (np. 2x 45°, 2x 35° lub 1 x 15°).

Proces ten polegał także na rozmowie z właścicielem podczas której został on poinformowany o inwentaryzacji wyrobów azbestowych i sposobie postępowania z wyrobami azbestowymi. Pomiar powierzchni wykonywany był w możliwie jak najmniejszej granicy błędu pomiaru, dlatego wartości można uznać za szacunkowe.

W przypadku, gdy nie było możliwe przeprowadzenie rozmowy z właścicielem nieruchomości, pracownicy samodzielnie spisywali ilość wyrobów azbestowych, które znajdowały się na terenie nieruchomości zgodnie z § 10 ust. 1 pkt. 3 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest, na właścicielu spoczywa obowiązek inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury. W przypadku, gdy pracownicy spotkali się z brakiem zgody na inwentaryzację azbestu, właściciel był informowany o samodzielnym sporządzeniu inwentaryzacji. Ponad to wiadomość taka została wysłana drogą pocztową do właściciela nieruchomości.

Ze względu na reżim czasowy nie podjęto się wariantu opartego na rozsyłaniu niezliczonych ankiet (bez gwarancji ich zwrotu) lub przeprowadzaniu rozmów z właścicielami wszystkich posesji (nie zawsze obecnymi na terenie swoich nieruchomości).

Działania takie wymagałyby bowiem kilku miesięcy czasu i zaangażowania znacznej grupy osób.

4.2. Informacje o ilości, rodzaju i stanie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Pruchnik

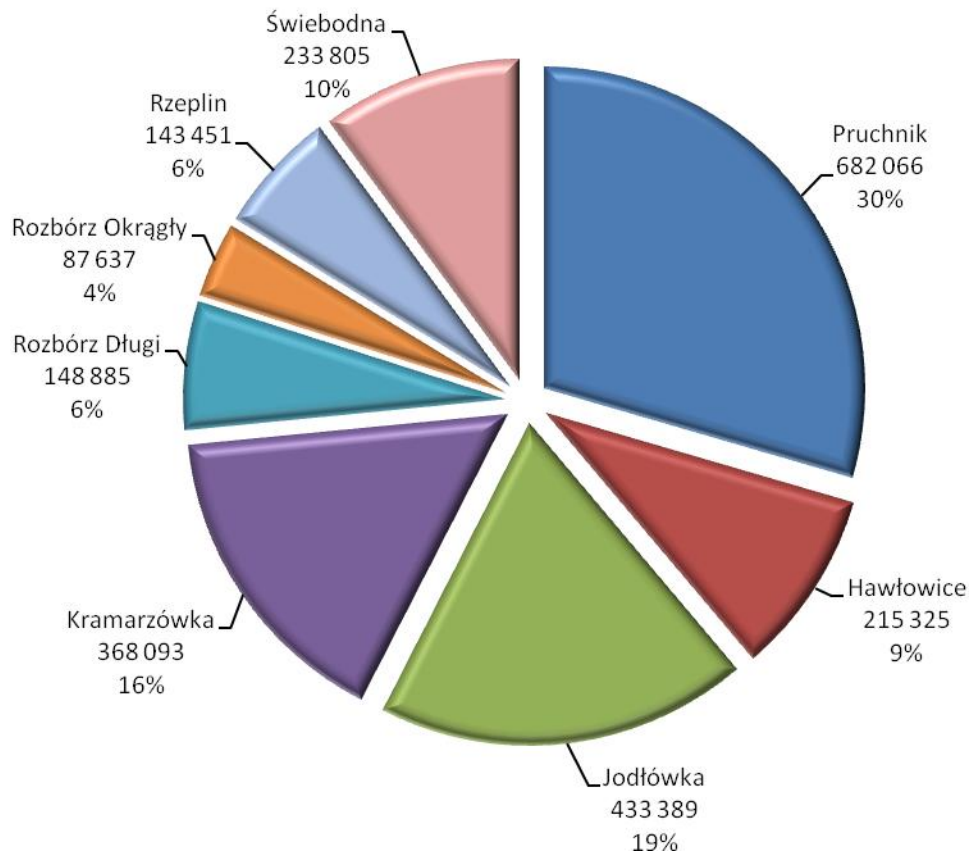
Na podstawie inwentaryzacji na terenie Gminy Pruchnik stwierdzono, że główne zastosowanie wyrobów azbestowych dotyczy falistych oraz płaskich płyt azbestowo-cementowych zlokalizowanych jest głównie, jako pokrycie dachowe budynków gospodarczych i mieszkalnych.

W trakcie przeprowadzonej inwentaryzacji stwierdzono, iż w gminie Pruchnik całkowita ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowo cementowych wynosi **210 241 m²**

Według „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terytorium Polski” przyjęto, że średnia waga 1m² płyty azbestowo-cementowej wynosi 11 kg. Znając powierzchnie wyrobów azbestowo - cementowych można oszacować wagę zinwentaryzowanych płyt azbestowych, która wynosi **2 312 651 kg**.

W poniższych wykresach przedstawiono zbiorcze ilości materiałów azbestowych w poszczególnych sołectwach gminy Pruchnik:

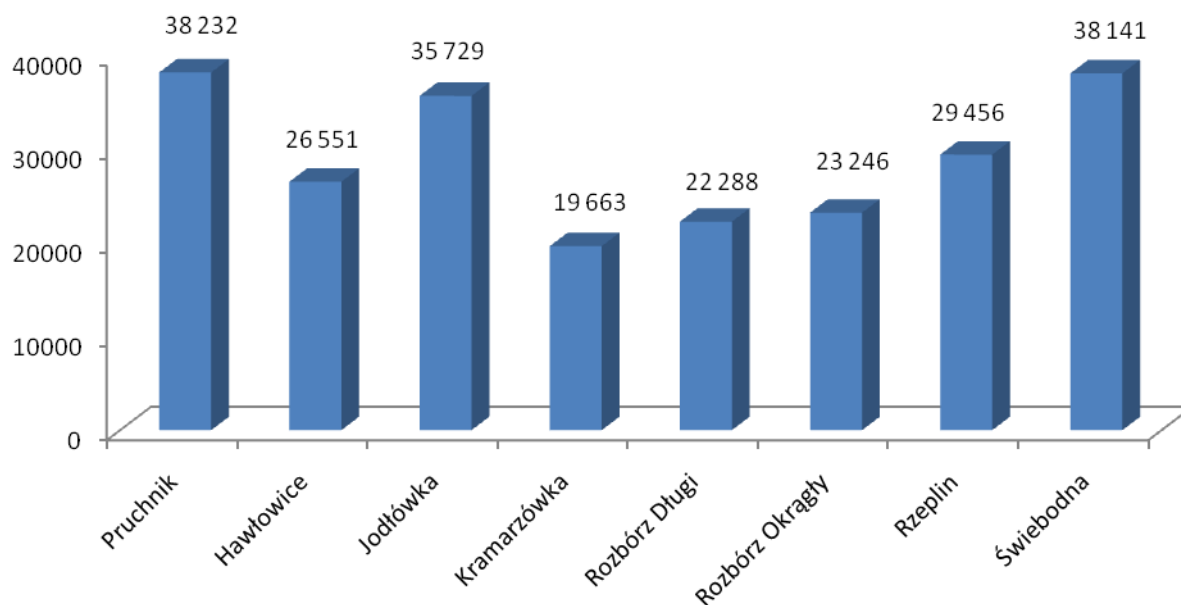
Rys.1 Procentowe i ilościowe [kg] zestawienie wyrobów azbestowych w sołectwach gminy Pruchnik

źródło: opracowanie własne na podstawie wykonanej inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Pruchnik.

Z powyższego wykresu wynika, że miasto Pruchnik posiada największe ilości azbestu bo aż 30%. Oznacza to, że w poprzednich latach azbest pomimo tego, że był dość trudno dostępny stanowił główne pokrycie dachów. Kolejne miejscowości na których występuje azbest jest Jodłówka (19%) oraz Kramarzówka (16%). Najmniejszą ilość na której występują pokrycia dachowe z azbestu są miejscowości: Hawłowice, Rzeplin, Rozbórz Długi oraz Rozbórz Okrągły.

Rys.2 Ilość [kg] wyrobów azbestowych na km² powierzchni

źródło: opracowanie własne na podstawie wykonanej inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Pruchnik.

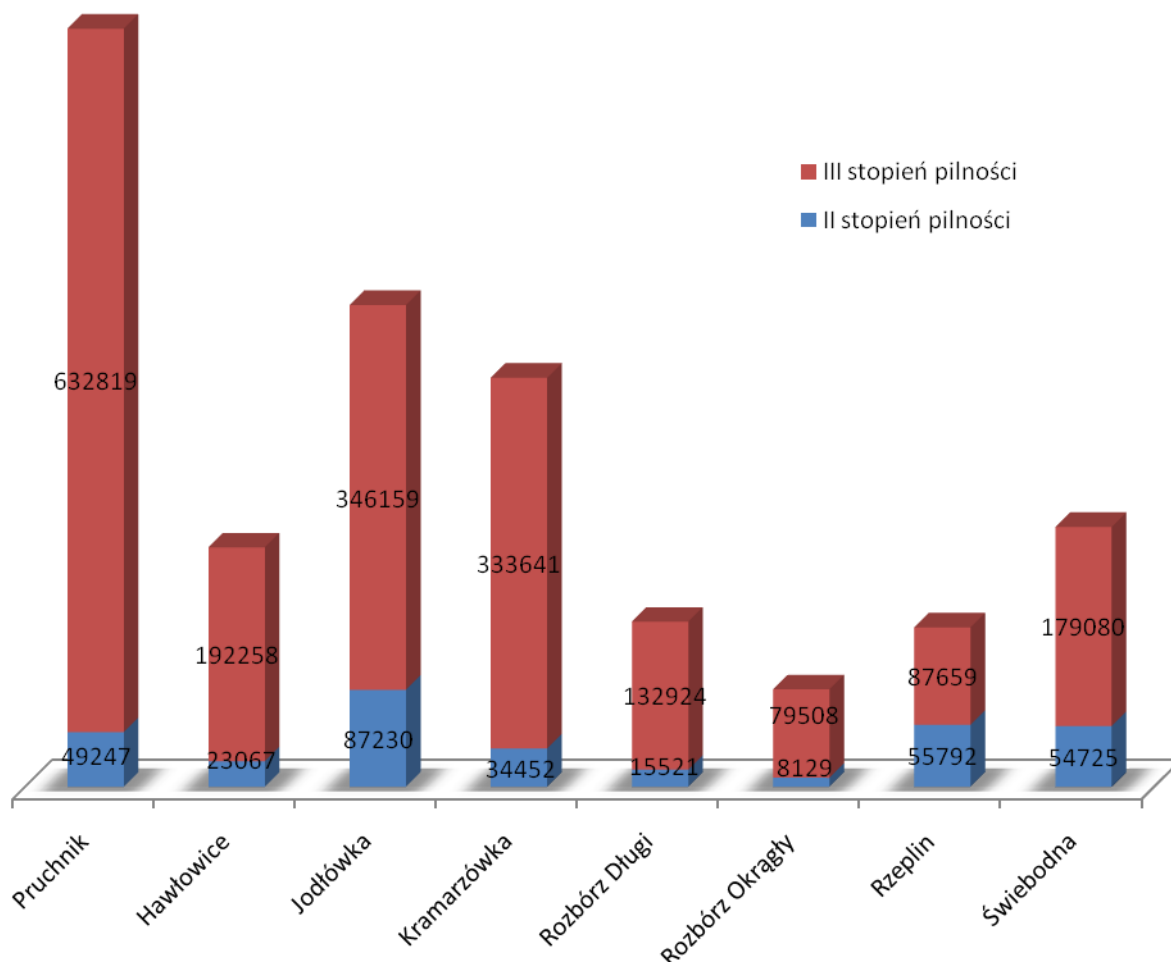
Wykres 2 przedstawia graficzny obraz ilości płyt azbestowo – cementowych wykorzystanych na terenie gminy Pruchnik przypadający na km² powierzchni. W porównaniu do wykresu 1 Pruchnik nadal zajmuje pierwsze miejsce odnośnie największej ilości posiadanych wyrobów azbestowych. Natomiast w pozostałych sołectwach różnice w ilości wyrobów azbestowych przypadających na km² nieznacznie różnią się od siebie. Ilość azbestu znajdująca się na terenie Pruchnika nieznacznie różni się od Świebodnej pomimo jej tak małej powierzchni.

Podczas inwentaryzacji dokonano oceny stanu technicznego wyrobów, klasyfikując je w skali:

- stopień I (wymagające natychmiastowej wymiany lub naprawy)
- stopień II (wymagająca ponownej oceny w okresie do 1 roku)
- stopień III (wymagająca ponownej oceny w okresie do 5 lat)

Poniższy wykres przedstawia podział zinwentaryzowanych wyrobów ze względu na ich stan techniczny w sołectwach gminy Pruchnik.

Rys.3 Ilość [kg] wyrobów azbestowych w zależności od stopnia pilności

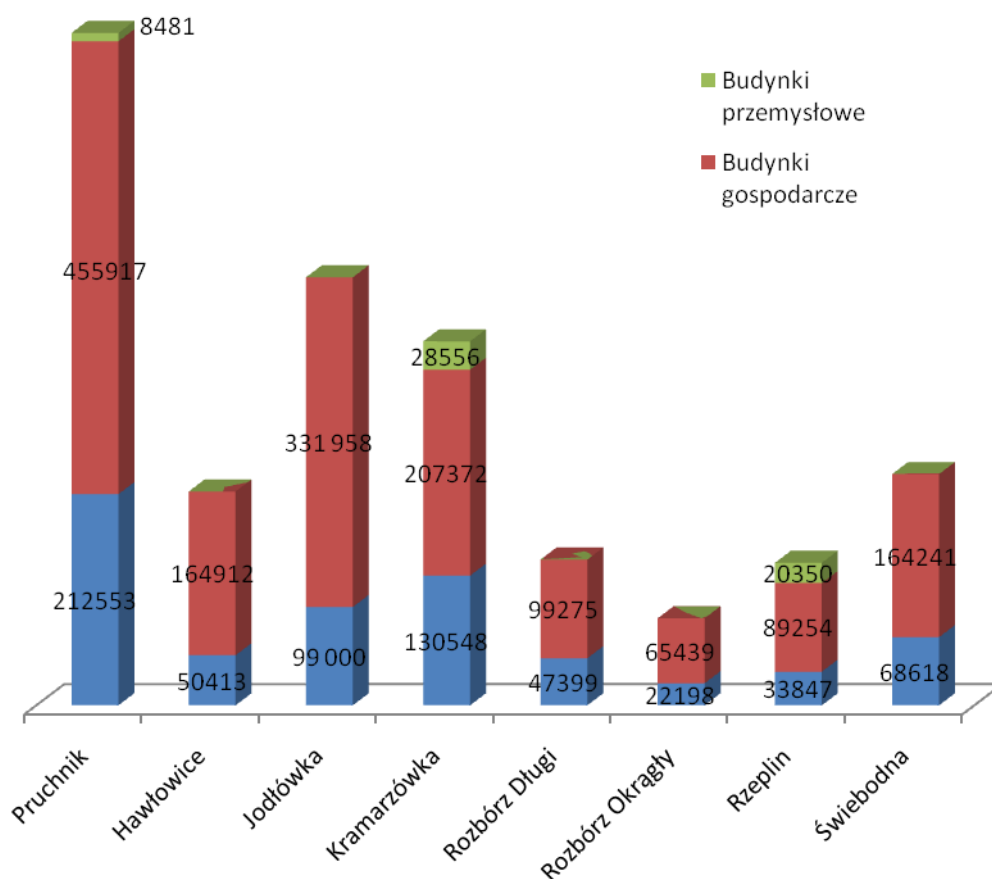
źródło: opracowanie własne na podstawie wykonanej inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Pruchnik.

Wyżej przedstawiony wykres prezentuje stosunek ilości wyrobów zawierających azbest w zależności od stopnia pilności wyodrębnione na poszczególne sołectwa. Zauważyć można jednoznacznie, że III stopień pilności przeważa we wszystkich sołectwach gminy Pruchnik.

Ogólny stan techniczny wyrobów na terenie gminy można ocenić jako dobry. Większość wyrobów została zakwalifikowana do III stopnia pilności natomiast nie zanotowano wyrobów z I stopniem pilności.

Wyroby azbestowe na terenie gminy Pruchnik zlokalizowane są głównie, jako pokrycia dachowe budynków gospodarczych, mieszkalnych i przemysłowych. Nie zanotowano znacznego zastosowania azbestu, jako tynki, elementy elewacji budynku lub w innych wyrobach.

Rys.4 Ilość [kg] wyrobów azbestowych w zależności od rodzaju zabudowy

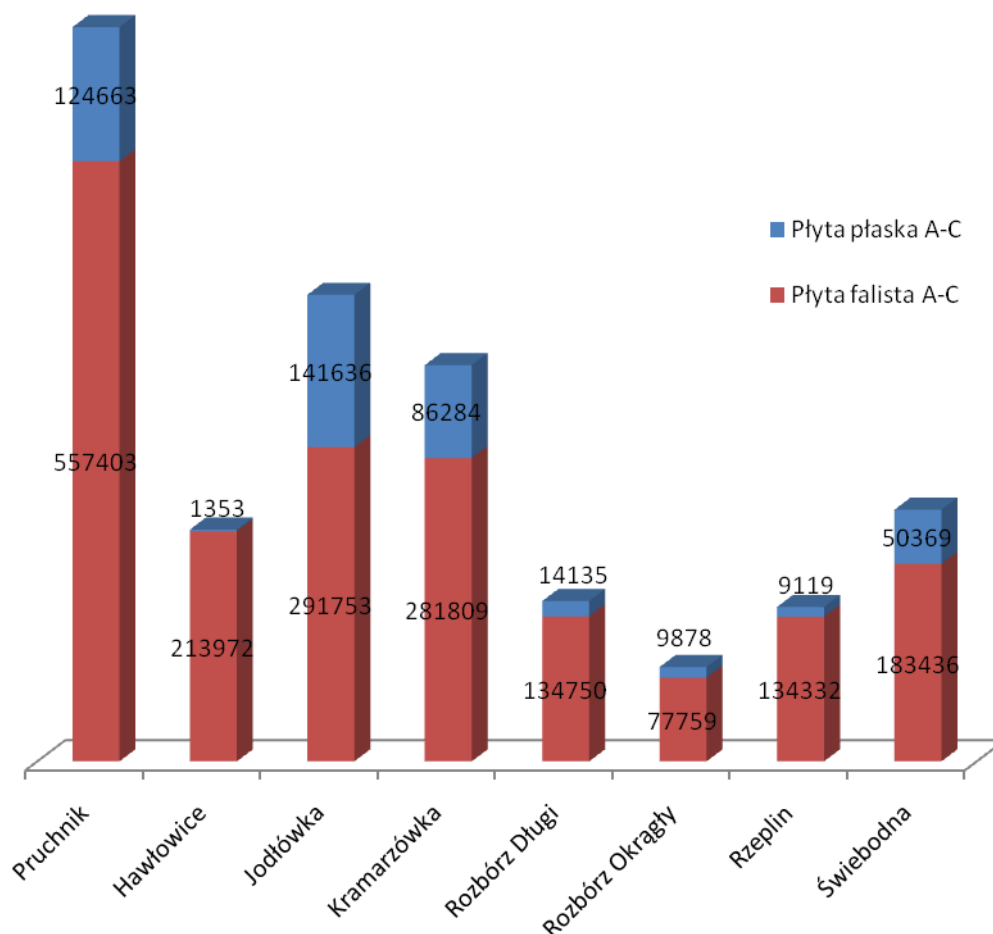

źródło: opracowanie własne na podstawie wykonanej inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Pruchnik.

Powyżej przedstawiony wykres przedstawia stosunek ilości wyrobów azbestowych w zależności od rodzaju zabudowy wyodrębnione na poszczególne sołectwa. Na terenie gminy Pruchnik wśród zabudowy gdzie występuje azbest w postaci płyt azbestowo-cementowych falistych i płaskich stosowanych w budownictwie jako pokrycia dachowe przeważają znacząco budynki gospodarcze.

W gminie wykorzystywane są obecnie głównie dwa rodzaje wyrobów azbestowych. Są to pokrycia dachowe z płyt falistych azbestowo-cementowych oraz płyt płaskich azbestowo-cementowych. Płyty faliste stanowią zdecydowaną większość.

Rys.5 Ilość [kg] wyrobów azbestowych w zależności od rodzaju wyrobu w sołectwach

źródło: opracowanie własne na podstawie wykonanej inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Pruchnik.

Zestawienie zawierające szczegółowe informacje o wynikach inwentaryzacji, które posłużyło do opracowania powyższych wykresów jest wprowadzone i dostępne na stronie www.bazaazbestowa.pl. Baza azbestowa jest narzędziem do gromadzenia szczegółowych informacji o wyrobach, ich miejscach zlokalizowania. Baza ta będzie aktualizowana. Płyty faliste stanowią zdecydowaną większość na terenie gminy Pruchnik.

Zestawienie opuszczonych budynków znajdujących się na terenie gminy Pruchnik objętych inwentaryzacją.

Miejscowość	Rodzaj wyrobu	Ilość wyrobu [m²]	Ilość wyrobu [kg]	Stopień pilności
Pruchnik	p. falista A-C	126	1386	3
Pruchnik	p. falista A-C	125	1375	3
Pruchnik	p. falista A-C	25	275	3
Świebodna	p. falista A-C	109	1199	3
Świebodna	p. falista A-C	55	605	2
Świebodna	p. falista A-C	80	880	3
Świebodna	p. falista A-C	73	803	2
Rzeplin	p. falista A-C	92	1012	2
Hawłowice	p. falista A-C	311	3421	3
Kramarzówka	p. płaska A-C	142	1562	2
Rozbórz Okrągły	p. falista A-C	106	1166	3
Rozbórz Okrągły	p. falista A-C	22	242	3
Rozbórz Okrągły	p. falista A-C	80	880	3
Jodłówka	p. falista A-C	66	726	3
SUMA		1412 m²	15532 kg	

źródło: opracowanie własne na podstawie wykonanej inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Pruchnik.

Podczas inwentaryzacji natrafiono na budynki, przy których zidentyfikowanie właściciela, adresu lub innych istotnych danych koniecznych do wprowadzenia ich do bazy azbestowej, dlatego nie zostały one tam umieszczone.

4.5 Wykaz placówek zajmujących się składowaniem wyrobów azbestowych.

Lp.	Nazwa firmy	Adres, kontakt
1	Zakład Usług Komunalnych w Ostrowie	Ostrów 225 tel. 172235809
2	ESIS ECO GROUP Sp. zo. o.	Rzeszów, ul. Okulickiego 17 tel. 17 856 2215
3	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie, Oddział Laboratoryjny w Tarnobrzegu	Tarnobrzeg ul. 1-go Maja 5 tel. 15 823 44 10 w. 136
4	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie, Oddział Laboratoryjny w Przemyślu	Przemyśl ul. Mariacka 4 tel. 16 678 88 58 w. 24
5	P.P.H.U. GRAMA Piotr Grabowski	Łańcut ul. B. Prusa 3 tel. 017 852-15-51
6	P.H.U.P. SDS Sp. zo. o.	Mielec ul. Raclawicka 5 tel. 017 586-31-31
7	KS Siarka Zakład Działalności Gospodarczej Sp. z o.o.	Tarnobrzeg Al. Niepodległości 2 tel. 015 641-57-01
8	Firma Usługowo-Handlowa EKO-TOP Sp. z o.o.	Rzeszów ul. Hetmańska 120 tel. 178549813
9	Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno	Skołoszów ul. Dworska 67 (składowisko miejscowość Młyny) tel. 16 6281265

5. PODSUMOWANIE

W niniejszym programie zostały zawarta problematyka azbestu na obszarze gminy Pruchnik. Ponadto został ujęty temat związany z likwidacją azbestu, przekrój przepisów, które regulują tą materią a także wskazano szkodliwość oddziaływania tego materiału na

zdrowie i środowisko. Zinventaryzowano i oszacowano w maksymalnie optymalny sposób ilości azbestu występującego w obiektach budowlanych, lub luzem na terenie wszystkich miejscowości gminy Pruchnik. Na podstawie bazy danych wykonano zestawienia tabelaryczne ukazujące skalę i koszt problemu, z jakim należy się zmierzyć do 2032r. W trakcie przeprowadzonej inwentaryzacji stwierdzono w gminie Pruchnik, że całkowita ilość zinventaryzowanych wyrobów azbestowo cementowych wynosi **210 241 m²**. Znając powierzchnie wyrobów azbestowo - cementowych oszacowano wagę zinventaryzowanych płyt azbestowych, która wynosi **2 312 651 kg**. Z uwagi na fakt iż największa szkodliwość dla zdrowia mieszkańców gminy Pruchnik stanowią pokrycia azbestowo-cementowe zlokalizowane na budynkach mieszkalnych i gospodarczych zaleca się, aby były one usuwane w pierwszej kolejności.

Problematyka azbestu w gminie Pruchnik ma głównie na celu poszukiwanie wsparcia finansowego dla mieszkańców, którzy azbest posiadają (pomimo jednoznacznego wskazania w ustawie na właścicieli jako osób zobowiązanych do jego samodzielnej likwidacji). Postawa taka, zakłada pomoc w postaci dofinansowania kosztów likwidacji azbestu ze środków własnych oraz przewidująca pozyskanie kolejnych dotacji ze źródeł zewnętrznych ma szanse przyczynić się do stopniowego zmniejszania ilości azbestu na terenie gminy, a w konsekwencji do dotrzymania ustawowego terminu całkowitej jego likwidacji.

Program jest dokumentem, który szczegółowo definiuje problem i podaje propozycje rozwiązania.

Ważne jest więc szerokie rozpropagowanie informacji zawartych w Programie, prowadzenie szerokich działań edukacyjnych w tym zakresie i przekonanie całego społeczeństwa o tym, że skuteczna i zgodna z przepisami prawa likwidacja azbestu, to nie tylko problem jego właścicieli, ale również tych, na których może on oddziaływać w wyniku uszkodzenia lub zużycia, czyli wszystkich okolicznych mieszkańców.

6. LITERATURA

1. Gmina Pruchnik, PUW „Roksana”, Krosno 2006.
2. Kubal G., W gminie Pruchnik, Krosno 2010.
3. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2012, uchwalony przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009r., zmieniony uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010r.
4. Program Oczyszczania Kraju z azbestu opracowany przez Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej.
5. Strategia Rozwoju Gminy Pruchnik na lata 2007 – 2015.
6. www.bazaazbestowa.pl

7. PRZYPISY

1. A. Gilewicz: J. Różański
2. Kubal G. „W gminie Pruchnik” Krosno 1999.
3. Katarzyna Wangin Ładny Dom, marzec 2000/ <http://www.azbeststop.pl>

8. ZAŁĄCZNIKI

zał.1

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:

.....
.....

2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:

.....
.....

3. Rodzaj zabudowy³⁾:

4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:

5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:

6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:

.....

7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:

8. Stopień pilności⁷⁾:

9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów:⁸⁾

a) nazwa i numer dokumentu:

b) data ostatniej aktualizacji:

10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:

11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:

.....

.....

(podpis)

Data

- 1) Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.
- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.
- 4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).
- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649).
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

zał. 2

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/ obiektu/ urządzenie budowlanego /instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾:

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

Ilość wyrobów⁴⁾:

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

Grupa / nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1.000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem(np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	

III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np.: zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np.: domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np.: strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np.: opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....

Oceniający
(nazwisko i imię)

.....

Właściciel / Zarządca
(podpis)

.....

(miejsowość, data)

.....

(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- 1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- 2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- 4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m^2 , m^3 , mb).
- 5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.